

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Філологічний факультет
Кафедра української літератури**

Евеліна БАЛЛА, Оксана КУЗЬМА

**ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(80-90-ті роки ХХ ст.)**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проведення практичних занять**

Ужгород - 2023

Методичні вказівки підготували

Балла Е.Ю. – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури;
Кузьма О.Ю. – кандидат філологічних наук,
доцент, завідувач кафедри української літератури

Рецензент

Барчан В. В. – доктор філологічних наук,
професор кафедри української літератури

Відповідальний за випуск

Кузьма О.Ю. – кандидат філологічних наук,
доцент, завідувач кафедри української літератури

Балла Е., Кузьма О. Методичні вказівки до проведення практичних занять з курсу "Історія української літератури (80-90-ті роки ХХ ст.) (для студентів філологічного факультету, спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література). Ужгород, 2023. 34 с.

Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету Ужгородського національного університету протокол № 6 від 30 березня 2023 року.

ЗМІСТ

1.	<i>ВСТУП</i> ...	4
2.	<i>ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</i> ...	8
3.	<i>ТЕМАТИКА ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ</i> ...	11
4.	<i>СПИСОК ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ</i> ...	27
5.	<i>ПИТАННЯ НА ІСПИТ</i> ...	29
6.	<i>РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ</i> ...	31

ВСТУП

Курс історії української літератури 80-90-тих років ХХ століття – завершальний етап у вивченні історико-літературних дисциплін здобувачами освіти першого (бакалаврського) рівня, спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література.

Мета вивчення навчальної дисципліни **«Історія української літератури (80-90-ті роки ХХ ст.)»** – окреслити основні тенденції розвитку українського письменства останніх десятиліть ХХ століття, представити творчість талановитих митців, що працювали в цей період; з'ясувати особливості розвитку літератури; прищепити здобувачам навички аналізу художніх текстів різних жанрів і стилів, уміння методично правильно й результативно висвітлювати біографії та твори митців у процесі навчання української літератури в закладах загальної середньої та фахової передвищої освіти.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню в здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання й характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти.
- Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.
- Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

- Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.
- Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії літератури у практиці навчання української літератури в закладах загальної середньої, фахової передвищої освіти.
- Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського і світового письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.
- Здатність використовувати сучасні наукові методи філологічних досліджень, добирати, аналізувати, систематизувати й синтезувати фактичний літературний матеріал; узагальнювати підсумки виконаного дослідження та формулювати його новизну; оформляти згідно із сучасними вимогами та репрезентувати результати наукового дослідження в усній чи письмовій формі, послуговуючись відповідним термінологічним апаратом.

Вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких **програмних результатів навчання:**

- *знає* основні історичні етапи розвитку предметної галузі;
- *уміє оперувати* базовими категоріями та поняттями спеціальності;
- *здатний* цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва;
- *усвідомлює* цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України;
- *знає* сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української літератури, соціокультурну ситуацію розвитку української літератури, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні та за її межами;
- *пояснює* особливості розвитку української літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; *порівнює* літературні факти та явища, визначає їхні подібності й відмінності;

- *застосовує* різні види аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору з фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури;
- *уміє* працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології;
- *має* творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань;
- *використовує* гуманістичний потенціал української літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України;
- *знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати* теоретичні й методичні засади навчання української літератури для виконання освітньої програми в базовій середній школі, закладах фахової передвищої освіти.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія української літератури (80-90-ті роки ХХ ст.)»:

- знання художніх творів, основних положень літературознавчих праць, творчих біографій письменників, характерних особливостей їхнього індивідуального стилю;
- володіння здобутими теоретичними знаннями та практичними навичками для аналізу літературних, культурних, суспільно-історичних явищ;
- здатність орієнтуватися в періодизації та закономірностях розвитку літератури;
- уміння виявляти естетичні та художні особливості творів; аналізувати художні твори під кутом зору сучасної методології та літературознавчих досліджень;
- уміння порівнювати різні літературні явища, стилі, манери; зіставляти твори різних авторів;
- здатність використовувати теоретичні знання та здобуті навички в практиці навчання літератури в закладах загальної середньої освіти;
- здатність критично оцінювати літературознавчі та навчально-методичні матеріали, доречно й фахово послуговуватися

доступними джерелами інформації в процесі навчання літератури в ЗЗСО;

- здатність виявляти чітку національну позицію, орієнтуватися у важливих питаннях історичного та культурного буття українців.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: усне опитування, письмові практичні роботи, конспектування науково-критичної літератури, тестування, підготовка презентацій, підсумкові контрольні роботи.

Форми поточного контролю: усне опитування, виконання практичних завдань, тестування.

Форма модульного контролю: виконання модульної контрольної роботи.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит.

Оцінка успішності студента з дисципліни "Історія української літератури" є рейтинговою і виставляється за стобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння модулю.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульні контрольні роботи містять 1 теоретичне питання та 2 блоки тестових питань відкритої форми. Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач, - це 50 балів за кожну модульну контрольну роботу, а саме: 15 балів за теоретичну частину, 10 балів за тести першого рівня складності (1 бал за кожен тест) та 25 (5 балів за кожен правильно виконаний тест) за питання другого рівня складності.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Програмою передбачено таку форму контролю, як іспит. Підсумковий семестровий контроль здійснюється за результатами модульного контролю та усної відповіді на питання, що входять до екзаменаційних білетів. Оцінка виставляється за 100-бальною шкалою, яка переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Загальні тенденції літературного процесу 80-90-х рр. ХХ ст.

Тема 1. Вступ. Суспільно-політичні умови розвитку літератури в останні десятиліття ХХ ст.

Предмет і завдання курсу. Своєрідність літературного процесу 80-90-х рр. ХХ ст. Оцінки літературного процесу кінця ХХ – початку ХХІ ст. дослідниками Є. Бараном, Р. Харчук, В. Даниленком, Я.Голобородьком, Л. Демською, В. Моренцем та ін.

Суспільно-політичні координати літературного розвитку 80-90-х рр. Ліквідація «двоколіїності» розвитку української літератури. Зняття ідеологічних заборон, творча свобода, роздержавлення літератури, протистояння письменницьких організацій НСПУ та АУП. “Західники” і ґрунтівці”. Сильовий синкретизм як ознака літератури кінця ХХ ст.

Тема 2. Літературна періодика. Антології поезії та прози 90-х років.

Криза літературної періодики на початку 90-х років. "Сучасність" і "Кур'єр Кривбасу" як вияв полемічних підходів і поглядів на розвиток української літератури. Книговидавнича криза початку 90-х років. Роль українських видавництв “Основи”, “Смолоскип”, “Кальварія”, “Літопис”, “Генеза”, “Факт” та ін. у піднесенні престижу української книжки.

90-ті роки – час антологій. Роль видавництва “Смолоскип” у виданні антологій: “Молоде вино” (1994), “Тексти” (1995), “Іменник” (1997). Авторські антології: В. Медвідь “Десять українських поетів. Десять українських прозаїків” (1995), О. Гордон “Позадесятники” (1999), “Позадесятники-2” (2000); В. Даниленко “Квіти в темній кімнаті” (1997), “Вечеря на дванадцять персон” (1997), “Опудало” (1997); В. Пахаренко “Антологія українського жаху” (2000), В. Габор “Приватна колекція” (2002) та ін. Спроби поживити драматургічний процес через видання антологічних збірників (“Близнята ще зустрінуться”, “У чеканні театру”).

Тема 3. Творчість письменників-шістдесятників у 90-х роках ХХ ст.

Творчість письменників-шістдесятників у пострадянський період. Лірика І. Драча, Д. Павличка, П. Скунця. Лірика І. Жиленко. Історичний роман у віршах «Берестечко» Л. Костенко. Історична проза Р. Іваничука 90-х рр. (романи «Орда», «Вогненні стовпи»). М. Вінграновський як автор історичного роману («Северин Наливайко»).

Тема 4. Літературні угруповання 90-х років ХХ ст.

Поява літературних гуртів в кінці 80-х - поч. 90-х років. Діяльність представників "Бу-Ба-Бу" Поетична концепція "ЛуГоСаду". Естетичні позиції представників "Нової дегенерації". Літкорпорація "Червона фіра". Діяльність творчої асоціації "500".

Тема 5. Постмодернізм в українській літературі.

Дискусії щодо подальших шляхів розвитку української літератури. Основні прикмети постмодернізму: використання творів минулих епох як будівельного матеріалу, інтертекстуальність, гра зі стилями, пародіювання, самопародіювання, гумор, іронія, алюзія, багаторівнева організація тексту, карнавалізація, колаж. Спроби постмодерної організації літератури 90-х рр. Ознаки постмодернізму. Вивчення літератури 80-90-х років в закладах загальної середньої освіти.

Тема 6. Основні тенденції розвитку поезії та прози 80-90-х рр. ХХ ст. Вивчення літератури кінця ХХ - поч. ХХІ ст. в ЗЗСО.

Проблеми розвитку лірики у 80-90-ті роки ХХ ст. Зняття ідеологічних заборон. Співіснування лірики усіх стилів, форм та напрямів. Лірика поетів-вісімдесятників. Поетичний бунт "ранніх" дев'ятдесятників. Постмодерні й національні традиції в українській поезії 90-х років. Проблеми розвитку прози 80-90-х рр. ХХ ст. Дві прозові школи в літературі: "київсько-житомирська" та "львівсько-станіславівська". Житомирська прозова школа.

Висвітлення літературного розвою кінця ХХ – початку ХХІ ст. у підручниках з української літератури для закладів загальної середньої освіти. Методика вивчення постмодерних текстів на уроках літератури. Твори для дітей.

Модуль 2.

Особливості розвитку поезії, прози та драматургії

Тема 7. Лірика поетів-вісімдесятників. Київська школа поетів.

Історія виникнення Київської школи поетів. Світоглядні та творчі принципи представників школи. Нонконформістська позиція В. Голобородька, В. Кордуна, М. Воробйова. Головні мотиви та індивідуальні риси їх поезики. Творча спадщина В. Голобородька. Вивчення доробку митця на уроках літератури в ЗЗСО. Життєва доля І. Малковича. Історія видання поетичних книжок. Головні мотиви лірики. Інтертекстуальний характер поезії І. Малковича. Особливості національно-патріотичної лірики митця. І. Малкович як очільник видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА». Біографія І. Римарука. Творча

доля письменника. Історія видання антології «Вісімдесятники». Поетика збірки «Діва-обида». Модерністська лірика В. Герасим'юка. Гуцульські мотиви та прикмети індивідуального стилю поета. Мотиви та поетика лірики П. Вольвача.

Лірика поетів-вісімдесятників у шкільному вивченні.

Тема 8. Поезія Закарпаття 80-90-х років.

П. Мідянка як поет Закарпаття. Життєва доля письменника. Постмодерний характер поезії Мідянки. Головні мотиви та особливості поетики лірики митця. Збірки П. Мідянки. «Жіноча» поезія Закарпаття. Мотиви лірики Х. Керити. Особливості поезії Н. Панчук. Мотиви та художня своєрідність лірики О. Кішко-Луцишиної. Твори сучасних закарпатських письменників у програмі з української літератури для ЗЗСО. Специфіка вивчення художніх текстів на уроках літератури рідного краю.

Тема 9. Новаторство поезії С. Жадана.

Особливості лірики поетів-дев'яностників. С. Жадан як представник літкорпорації «Червона фіра». Постмодерні шукання письменника. Лірика та проза С. Жадана.

Тема 10. Українська проза кінця ХХ ст.

Вал. Шевчук як фундатор житомирської прозової школи. Сучасна проза Вал. Шевчука. Проблематика та поетика повісті «Місяцева зозулька з Ластів'ячого гнізда». Антологія «Вечеря на дванадцять персон». Мала проза В. Даниленка та В. Медвідя.

Романістика 90-х років. Інтелектуальна проза В. Шкляра. Постмодернізм у творчості Ю. Андруховича. Феномен М. Дочинця.

Тема 11. «Жіноча» проза в українській літературі 80-90-х років ХХ ст.

«Жіноча» проза як розмаїте явище в літературі кінця ХХ ст. Особливості прози, створеної письменницями-жінками. Постмодерний характер прози О. Забужко. Новели та романи Є. Кононенко. Проблема голодомору в оповіданні К. Мотрич «За таїною неба». Особливості прози Л. Демської.

Тема 12. Проблеми розвитку української драматургії у 80-90-х роках ХХ ст.

Перебування драматургії на стадії становлення. Нове покоління драматургів (Я. Стельмах, О. Ірванець, В. Діброва, Л. Демська, Неда Неждана та ін.). Відхід від побутового театру. Шукання форми і стилю. Невизначеність тенденцій розвитку.

ТЕМАТИКА ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1.

Основні тенденції розвитку літератури 80-90-х років ХХ ст.

План

1. Умови та нові тенденції розвитку літератури в кінці 80-х – 90-х роках ХХ століття.
2. Жанрово-стильовий діапазон поезії та прози 90-х років.
3. Постмодернізм на українському ґрунті.
4. Особливості розвитку драматургії.
5. Антологічні видання 90-х років ХХ ст.
6. Висвітлення прикмет літературного процесу кінця ХХ століття у шкільних підручниках з української літератури.

Література

1. Агеєва В. Кінець ХХ століття: повторення *fin de siècle*. *Art-line*. 1997. №7-8. С. 75-77.
2. Андрусів С. Модернізм /постмодернізм ланки безконечного ланцюга історико-культурних епох. *Світо-Вид*. 1997. Ч 1-2. С.113-116.
3. Андрусак І. Літературна періодика в Україні: “західники” і “ґрунтівці”. *Молода нація*. Альманах. 1999. Вип. 12. С. 31-44.
4. Андрусак І. Літпроцесія: Рецензії, есеї, статті / Бібліотека альманаху «Кальміус». Донецьк: Видавничча агенція «OST», 2002. 112 с.
5. Анісімова Н. Український поетичний авангард кінця ХХ ст. *Дивослово*. 2003. №6. С. 2-10.
6. Баран Є. Звичайний читач. Тернопіль: Джура, 2000. 140 с.
7. Бондар-Терещенко І. Постмодерн: геопоетика, психологія, влада. Монографія. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 114 с.
8. Боротьба нового і старого чи витіснення національного? (Постмодернізм – український варіант сьогодні й завтра) [учасники полілогу Д. Дончик, Д. Дроздовський, П. Іванишин]. *Слово і Час*. 2008. №6.
9. Гаврилюк Н. Новітня українська поезія: відлуння екзистенціалізму. *Слово і Час*. 2010. №4.
10. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодернізм. 2-е вид. Київ: Критика, 2013. 344 с.
11. Гуру Г. Антологія сучасної новелістики: зв'язок генерацій (“Квіти в темній кімнаті”). *Слово і Час*. 1997. №9. С.88-89.

12. Габор В. Від Джойса до Чубая. Есеї, літературні розвідки та інтерв'ю. Львів: ЛА «Піраміда», 2010. 168 с. (про заг тенденції, антології, жіноча проза).
13. Даниленко В. Покоління національної депресії. *Іменник: Антологія 90-х / Упоряд. А. Кокотюха, М. Розумний*. Київ: Смолоскип, 1997. С. 247-262.
14. Жулинський М. Подих третього тисячоліття. Літературно-критичні статті. Луцьк: Терен, 2000. 48 с.
15. Жулинський М. Ярослав Стельмах. Спрага гармонії, або Примарний вогник на виднокраї. *Українська література. Творці і твори*. Київ: Либідь, 2011. С. 1134-1138.
16. Загальні тенденції розвитку літературного процесу 90-х років ХХ ст. *Історія української літератури ХХ століття: Навч. посібник для студ. вищих навч. закладів напряду підготовки «Філологія» / За ред. проф. Кузьменка В.І.* Київ: КСУ, 2007. С.361-373.
17. Занепад чи відродження? (З творчого обговорення): [Віталій Дончик, Ніла Зборовська, Юрій Ковалів, Роман Кухарук, Володимир Моренець]. *Слово і Час*. 1996. №11-12. С. 32-44.
18. Зборовська Ніла. Завершення епохи, або українська літературна ситуація кінця 1980-90 рр. *Кур'єр Кривбасу*. Вересень-жовтень. 1996. №61-64. С.76-83.
19. Зборовська Ніла. Сучасна масова література в Україні як загальнокультурна проблема. *Слово і Час*. 2007. №6. С.3-8.
20. Зборовська Ніла. Феміністичні роздуми на карнавалі мертвих поцілунків. Львів: Літопис, 1999. 336 с.
21. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т. / за ред. В.І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2017. Т. 3.
22. Квіт С. Антологія сучасної української поезії. Антологія сучасної прози (Упор. В. Медвідь. – К., 1995). *Слово і Час*. 1996. №3. С.90-91.
23. Когут О. Риси психологізму в постмодерній драмі. *Слово і Час*. 2010. №4.
24. Коломієць Л. Молода українська поезія 90-х: постмодерністський контекст. *Молода нація*. №6. 1997. С. 257-265.
25. Лебединцева Н. Поезія 90-х: новий рівень самоусвідомлення. *Слово і Час*. 2000. №10. С.41-45.
26. Літературні рушення 90-х та модернізм, постмодернізм, авангард, молодь, сучасна й колишня, etc [“Круглий стіл”]. *Слово і Час*. 1999. №3. С.56-66.
27. Моклиця М. Силует романтика на тлі постмодерну, або Метафора як поетична проблема. *Слово і Час*. 2009. №6.

28. Моренець В. 80-90-ті роки. *Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. Кн. 2.* / За ред В.Г. Дончика. К.: Либідь, 1998. С.91-103.
29. Овсянников С. Часопис «Четвер» – барометр постмодернізму. *Слово і Час.* 2007. №4. С.66-69.
30. Пахаренко В. Ходіння по лезу: гра у постмодернізм. *Світо-Вид.* 1997. Ч. 1-2. С.122-124.
31. Поліщук Я. Випробування постмодернізмом. *Критика.* Березень. 2002. С. 28-30.
32. Семків Р. Елегантна гра постмодернізму. *Пригоди української літератури (від романтизму до постмодернізму).* Київ: Темпора, 2023. С. 629-642.
33. Старовойт І. Український постмодернізм у критичному та художньому дискурсах кінця ХХ століття. Автореферат дис. ...канд. філол. наук. Львів, 2001. 18 с.
34. Сучасна українська література кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст.: для ст. шк. віку / Упоряд. І. Андрусяка. Київ: Школа, 2006. 464 с. (Серія: Шкільна хрестоматія).
35. Ткачук М. Літературний процес 90-х років ХХ століття. *Українська мова та література.* 2000. Ч. 22(178). С. 1-6.
36. Філоненко С. Масова література: влада жанрів і жанрових канонів. *Слово і Час.* 2010. №8.
37. Харчук Р. Сучасна українська проза: Постмодерний період: Навч. посіб. Київ: Академія, 2008.
38. Якубовська М. У дзеркалі слова. Есеї про сучасну українську літературу. Львів: Каменяр, 2005. 751 с.
39. Яровий О. Покоління найщасливіших (Молода українська література 90-х років). *Дніпро.* 1997. №1-2. С. 168-174.

Завдання для самостійної роботи:

Законспектувати такі матеріали:

Ткачук М. Літературний процес 90-х років ХХ століття. *Українська мова та література.* 2000. Ч. 22(178). С. 1-6.

Філоненко С. Масова література в школі: заборонений плід чи простір нових можливостей? *Дивослово.* 2020. № 10 (С. 35-42); №11 (С.37-44).

Семків Р. Постмодернізм і метамодернізм. *Пригоди української літератури (від романтизму до постмодернізму).* Київ: Темпора, 2023. С. 629-680.

Оглянути літературну періодику 90-х років (журнали «Сучасність», «Кур'єр Кривбасу», «Березіль» тощо) та антології «Молоде вино», «Початки», «Іменник», «Квіти в темній кімнаті», «Вечеря на дванадцять персон», «Приватна колекція» тощо.

Підготувати презентацію про одне із видань.

Переглянути відеоматеріал про постмодернізм у шкільному вивченні:
<https://www.youtube.com/watch?v=2wxa0ZvJ60c>

Опрацювати матеріал шкільних підручників різних авторів, здійснити порівняльно-критичне осмислення та аналіз розділів, присвячених літературі доби постмодернізму: <https://pidruchnyk.com.ua>

Переглянути відеоурок про сучасну літературу:
<https://www.youtube.com/watch?v=8ZytxiRZgqs>

Практичне заняття №2-3.

Творчість письменників-шістдесятників у 90-х роках ХХ ст.

План.

1. Збірки Д. Павличка 90-х років: мотиви та поетика.
2. Художня своєрідність збірки І. Драча «Вогонь з попелу».
3. Історичні джерела та проблематика історичного роману Л. Костенко «Берестечко».
4. Історичний роман «Орда» Р. Іваничука: історична та художня правда у творі, актуальність проблематики.
5. Повість «Місяцева зозулька з Ластів'ячого гнізда» Вал. Шевчука: прийоми характеротворення.
6. Історія виникнення та естетичні засади Київської школи поетів:
  - а) художня своєрідність віршів М. Воробйова (збірка «Срібна рука»);
  - б) мотиви та поетика лірики В. Голобородька;
  - в) вивчення лірики В. Голобородька на уроках літератури в закладах загальної середньої освіти.

Поетичні твори для аналізу:

Павличко Д. (поезії зі збірки «Покаянні псалми»): «Ти зрадила», «Чорнобиль – місто, чи трава...», «Мойсей», «У Гефсиманському саду», «Товариш», «Вмирили козаки старі», «Вождів багато – рядових нема...», «Раби», «Молись, дитино, за Україну...».

Драч І. (поезії зі збірки «Вогонь з попелу»): «З веселою невідворотністю», «З шістдесятих – у дев'яності», «Коли пощезли віра і надія», «Час, Господи...», «Я не знаю шовкової муки», «Рідна земля...», «На що пішли мої літа...», «Вердикт».

Голобородько В. «Побачення з Косинкою», «Балада про кривавих солов'їв», «За воротами світло зелене», «Квітка на воді», «Самовбивці», «Ми йдемо», «З дитинства: дощ» («Я уплетений...»), «Наша мова», «Теплі слова».

Воробйов М. «Срібна рука» (збірка) (2000).

Література

1. Вертій О. «Образ душі народу...»: національна картина світу Василя Голобородька. *Слово і Час*. 2007. №7. С.42-50.
2. Горболіс Л. Проза Євгена Гуцала 90-х років як застереження від розпусти й духовного виродження. *Слово і Час*. 2011. №11. С.3-14.
3. Демидюк Л. Інтерпретація вірша «Сон» М. Воробйова в контексті «київської школи». *Слово і Час*. 2007. №5. С.66-77.
4. Дончик В. «А ми ще є» («Берестечко» Ліни Костенко). *З потоку літ і літпотоку*. Київ: Стилос, 2003. С.400-407.
5. Жила С. Народ маліє тоді, коли трачає духовність... Діалог історії і сучасності. До проблеми вивчення історичного роману «Орда» Романа Іваничука у ВНЗ. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2008. № 11. С.14-17.
6. Жуковська Г. «Усе іде, але не все минає». Пам'ять і час у творчості Ліни Костенко: Монографія. Київ: Книга, 2010.
7. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т. / за ред. В.І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т.2. С. 248-258.
8. Кодак М. «Берестечко»: один урок українству. *Слово і Час*. 2000. №1.
9. Масловська Т. Поети Київської школи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2011. №2. С. 76-79.
10. Мовчан Р. Ліна Костенко, або Як позбутися рабського комплексу. *У пошуках архіву: з історії української літератури ХХ ст.* Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. С. 366-370.
11. Мороз Л. Українська національна ідея у творчості Дмитра Павличка. *Слово і Час*. 2019. №9. С. 34-42.
12. Панченко В. Богдан Хмельницький. Катарсис. Історичний роман у віршах «Берестечко». *Літературний ландшафт України ХХ століття*. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал, 2019. С.394-406.
13. Пастух Т. «В кожного даль, що його перевершує» (про декілька естетичних доміант у поезії Київської школи). *Слово і Час*. 2008. №10.
14. Саєнко В. Повість–парабола «Місяцева зозулька з Ластів'ячого гнізда». *Українська література ХХ ст.: Діапазони творчих голосів і мистецьких відкриттів*. Вибрані літературознавчі праці. Львів: ЛА «Піраміда», 2016. С. 674-694.
15. Шпиталь А. Книга болю з пробліском надії. *Слово і Час*. 2000. №1. С.44-48.
16. Якубовська М. Київська школа у літературному процесі другої половини ХХ століття. *У дзеркалі слова. Есеї про сучасну українську літературу*. Львів: Каменярь, 2005. С. 485-488.
17. <https://pidruchnyk.com.ua>

Завдання для самостійної роботи

Прочитати й проаналізувати вірші Д. Павличка та І. Драча.

Ознайомитися з текстами історичних романів «Берестечко» Л. Костенко та «Орда» Р. Іваничука

Переглянути відеоматеріали:

<https://www.youtube.com/watch?v=9HjLYpE8qrI>;

<https://www.youtube.com/watch?v=QhmKa8dE0Os>

Переглянути відеоінтерв'ю «Валерій Шевчук, відомий український письменник-шістдесятник, житомир'янин»:

<https://www.youtube.com/watch?v=3tf8tcAQkTQ>

Переглянути фільм «Місяцева зозулька» за мотивом твору

Вал. Шевчука: <https://www.youtube.com/watch?v=3d7IwB0L7yw>

Переглянути відкритий відеоурок з української літератури у 8 класі про творчість Василя Голобородька:

<https://www.youtube.com/watch?v=ffM3rvavpZA>

Практичне заняття №4.

Літературні угруповання 90-х років

План

1. Літературні угруповання 90-х років: причини виникнення, естетичні позиції.
2. «Бу-Ба-Бу» як літературний проєкт: історія створення, представники, діяльність. Лірика Ю. Андруховича.
3. Поетична концепція літературного угруповання «ЛуГоСад». Творчість І. Лучука.
4. Літературне угруповання «Нова дегенерація». Лірика І. Андрус'яка.
5. Літкорпорація «Червона фіра». Поезія С. Жадана.

Поетичні твори для аналізу:

Андрухович Ю. «В реторті вариться коктейль», «Я стужився...», «А це така любовна гра...», «Єхидна», «The bad company», «Казкар», «Астролог», «Пісня мандрівного спудея».

Лучук І. «Я ліг під колесо історії», «Мініколискова», «Сонетій», «Весела наука», «Велика втрата», «Паліндромон ч.3», «А ля тріолет».

Андрус'як І. «За овидом терпне самотній сумний рамадан», «Істинно кажу тобі – зима...», «Ці тексти як жінки...», «і люди і очі і води і зорі і там...», «Мій Господи, поговори за нас...».

Жадан С. «Музика, очерет...», «Переваги окупаційного режиму», «Пацифік», «Варшава». «Добре, добре, знищуй листи...», «Тому що ніколи тебе не вирвеш...», «Богдан-Ігор», «Смерть моряка».

Література

1. Андрусак І. Цитати про війну і відбудову. *Літпроцесія: Рецензії, есеї, статті* / Бібліотека альманаху «Кальміус». Донецьк: Видавничча агенція «OST», 2002. 112 с.
2. Анісімова Н. Український поетичний авангард кінця ХХ ст. *Дивослово*. 2003. №6. С. 2-10.
3. Баран Є. Звичайний читач. Тернопіль: Джура, 2000. 140 с.
4. Голобородько Я. Артеграунд. Український літературний істеблїшмент: Збірка статей. Київ: Факт, 2006. 160 с.
5. Жулинський М. Подих третього тисячолїття. Літературно-критичні статті. Луцьк: Терен, 2000. 48 с.
6. Лучук Т. Літературний ар'єргард. Поетична концепція ЛуГоСаду. *Сучасність*. 1993. № 12. С. 15-17.
7. Панченко В. Втеча до свободи. Літературний дебют Юрія Андруховича. *Літературний ландшафт України ХХ столїття*. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал, 2019. С.493-503.
8. Розумний М. Бу-Ба-Бу. *Боян. Поезія'97*. Київ: Український письменник, 1997. С. 248-251.
9. Романцова Б. «Останні пророки в країні вчорашніх богів». URL: <https://postimpreza.org/texts/ostanni-proroky-v-kraini-vchorashnikh-bohiv>
10. Семків Р. Жадан вам не Бажан. *Пригоди української літератури (від романтизму до постмодернізму)*. Київ: Темпора, 2023. С. 660-668.
11. Семків Р. Три порції Бу-Ба-Бу. Посипати Іздриком. *Пригоди української літератури (від романтизму до постмодернізму)*. Київ: Темпора, 2023. С. 643-653.
12. Ткачук М. Літературний процес 90-х років ХХ столїття. *Українська мова та література*. 2000. Ч. 22(178). С. 1-6.
13. Українські літературні школи та групи 60-90-х рр. ХХ ст.: Антологія вибраної поезії та есеїстики. Львів: ЛА «Піраміда», 2009. 620 с.
14. Харчук Р. Покоління постєпохи. *Дивослово*. 1998. № 1. С. 6-12.
15. Шевчук Н. Бу-Ба-Бу: контексти артистизму. *Слово і Час*. 2001. № 4. С. 64-68.

Завдання для самостійної роботи

Прочитати й проаналізувати вірші Ю. Андруховича, І. Лучука, І. Андрусак, С. Жадана.

Переглянути відеоматеріал:

<https://www.youtube.com/watch?v=oDMjNpHBIgQ>

Підготувати презентацію про життя і творчість С. Жадана.

Ознайомитися з матеріалом про Ю. Андруховича:

<https://osvitoria.media/opinions/yurij-andruhovich-u-shkoli-postavyv-by-vse-na-vyhovannya-lyubovi-do-knyzhok/>. У вигляді короткого есе

сформулювати свою відповідь на питання: «Як заохотити дітей до читання і якою має бути шкільна програма з української літератури?».

Переглянути відеоурок в 11 класі про лірику Ю. Андруховича:

<https://www.youtube.com/watch?v=NORbh-0P7wI>

Практичне заняття №4. Лірика поетів-вісімдесятників

План.

1. Вісімдесятники як літературна генерація: світоглядні орієнтири, естетичні позиції.
2. Лірика І. Малковича.
3. Поезія В. Герасим'юка.
4. Мотиви віршів І. Римарука.
5. Лірика П. Вольвача.
6. Вивчення лірики поетів-вісімдесятників на уроках літератури в закладах загальної середньої освіти.

Поетичні твори для аналізу:

Малкович І. «Напучування сільського вчителя», «Перебендя», «Пійманий Скворода», «Коза-дереза», «Я загубив свій ключ», «Пісенька про черешню», «З янголом на плечі», «З нічних молитов».

Герасим'юк В. «Досвітні душі», «Ти в руки не береш...», «Жива ватра», «Художник», «Змалку вдихнув...», «Багато небесної сходиться краси...», «Чоловічий танець», «Я в тебе запитав...», «Все ж озирнувся ліс...», «Перший сніг».

Римарук І. «Нікогосінько не візьму», «Ми надійшли – чи скопом, чи вертепом», «Недовга була розлука», «Сорок – це сором, це погляд вужа», «Перед “Автопортретом зі свічкою” Тараса Шевченка», «Братове, хто стояв при слові у сторожі...», «Двадцятилітній», «Не розчахнувши навпіл долі...», «Вже сніги віддунали...», «Обнови».

Вольвач П. «І все-таки прийшло до мене слово...», «Не пишеться. Душа пуста», «По зморшках передмість тендітний вечір гасне»,

«Травнева ретроспекція», «Дотліває виснажене літо», «Он розсунув обаполи місто», «Я ще нічого не сказав нікому», «Осінній вокзал».
https://shron1.chtyvo.org.ua/Volvach_Pavlo/Pivdennyi_Skhid_zbirka.pdf

Література

1. Анісімова Н. «...Немов крізь пальці, витекли віки...»: есхатологічна модель світу в «Бермудському трикутнику» Ігоря Римарука. *Слово і Час*. 2010. №8.
2. Анісімова Н. Художні моделі топосу міста в поезії вісімдесятників. *Слово і Час*. 2008. №2.
3. Баран Є. Павло Вольвач, якого ми... знаємо. *Кур'єр Кривбасу*. Червень. 2001. № 139. С. 204-205.
4. Богосвятська А.-М. Таємний ангел (Урок у 8 класі за старосвітською баладою Івана Малковича «Із янголом на плечі»). *Дивослово*. 2018. № 2.
5. Вихор А., Турик О. Національний аспект духовного виміру у збірці Івана Малковича «Подорожник». *Дивослово*. 2020. №2. С. 58-61.
6. Голобородько Я. Поетична меритократія: Василь Герасим'юк, Ігор Римарук, Тарас Федюк. Київ: Факт, 2005. 108 с.
7. Донченко Л. «Нитка Аріадни» в поезії «золотої тріади» вісімдесятників (Василь Герасим'юк, Ігор Римарук та Іван Малкович). *Художні моделі національної ідентичності: Монографія*. Київ: КНТ, 2014. С. 159-164.
8. Зборовська Н. Вісімдесятництво як колоніальна симптоматика. *Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури*. Монографія. Київ: Академвидав, 2006. С. 395-469.
9. Моренець В. Прощання з ідеологічною "вічністю". *Українська поезія 80-90-х років*. Березіль. 1997. № 1 -2. С. 166-173.
10. Семків Р. Вісімдесятники: хор ангелів. *Пригоди української літератури (від романтизму до постмодернізму)*. Київ: Темпора, 2023. С. 599-607.
11. Угніч Р., Андрієнко О. «Із янголом на плечі». Бінарний урок з української літератури та обслуговуючої праці у 8 класі. *Дивослово*. 2020. №12. С. 8-14.
12. <https://pidruchnyk.com.ua>

Завдання для самостійної роботи

Ознайомитися з поезією митців-вісімдесятників – І. Римарука, В. Герасим'юка, І. Малковича, П. Вольвача.

Опрацювати матеріал шкільних підручників різних авторів, здійснити порівняльно-критичне осмислення та аналіз розділів, присвячених творчості поетів-вісімдесятників: <https://pidruchnyk.com.ua>

Переглянути відеоурок про лірику межі ХХ – ХХІ століть: <https://www.youtube.com/watch?v=JZbukOs16Lw>

Здійснити детальний ідейно-естетичний аналіз поезії І. Малковича «З янголом на плечі», навчитися виразно декламувати твір.

Підготувати методичну розробку до уроку вивчення творчості одного з поетів-вісімдесятників у ЗЗСО.

Практичне заняття №5. Поезія Закарпаття 80-90-х років ХХ ст.

План.

1. Творча індивідуальність П. Мідянки.
2. Мотиви лірики Х. Керити.
3. Особливості поезії Н. Панчук.
4. Мотиви та поетика лірики О. Кішко-Луцишиної.
5. Лірика сучасних поетів Закарпаття на уроках літератури рідного краю в закладах загальної середньої освіти.

Поетичні твори для аналізу:

Мідянка П. «Ти під Говерлою збираєш тирличі», «У липкому плинному повітрі», «Я екскурсант не перший в цій селі», «Кому храми потрібні та церкви», «Ти іноді гадаєш, що це підполонинське село», «Велика вулиця. Пейзаж 1978 р.», «Мадригал золотареві», «Вечірня Собранецька».

Керита Х. «На руїнах храму», «Краю мій, зелений мій Почаїв», «Бродять в кадубах вина ігристі», «Прощання», «Ходім туди, де сонце аметистом», «Вози чумацькі ходять лиш по небу», «Хитнулася мереживна завіска», «Я не знаю чи там...», «Коли тебе від мене вкрала ніч», «Стоять дуби такі сакраментальні», «У Міжгір'ї».

Кішко-Луцишина О. «Лінгвістичний сонет», «Дзвони, дзвони застиглого літа...», «Така велика самота», «У рай немає вороття», «Річковий Бог», «У присмерку зими».

Панчук Н. «Поезії священна марнота...», «Їх вирвали...», «Одплакавши черешнями і сливами...», «Весняний вир...», «У темних знаках...», «Прийшли осінні заблукані дощі...», «Непідкупне мовчання осені».

Література

1. Бедзир Н. "Щоб світ здавався не таким пропацим": про творчість Надії Панчук. *Дзвін*. 2011. № 3. С. 140-142.
2. Борисюк І. Конструювання культурного простору в поезії Петра Мідянки. *Слово і Час*. 2011. №1. С.72-77.
3. Вигодованець Н. Модус свободи у поезії Надії Панчук (від "Заповідного лісу" (1993) – до "Конспекту свободи" (2012)). *Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2013. Вип. 1(29). С. 30–33.
4. Гайдук С. Закарпатський лірик планетарного масштабу. *Слово і Час*. 2011. №10. С.97-98.
5. Кішко-Луцишина О. Оксана Луцишина. *Письменники Срібної Землі. До 60-річчя Закарпатської організації Національної спілки письменників України / Упор. П. Ходанич*. Ужгород: КП «Ужгородська міська друкарня», 2006. С. 662-666.
6. Кобаль Т. У храмі надій і сподівань. *Дукля*. 2002. №1. С.9-11.
7. Котик І. Чого хоче жінка (Луцишина О. Не червоніючи). *Критика прози: статті та есеї*. Київ: Грані-Т, 2011. С. 160-164.
8. Носа М., Носа Б. Петро Мідянка. *Літературна Тячівщина в загальноукраїнському контексті*. Ужгород: Гражда, 2010. С. 55-68.
9. Трінчій В. Рука Аполлона – рука Діоніса [Рец. на зб. П.Мідянки "Зелений фірес"]. *Критика*. Грудень. 2001.
- 10.Ференц Н. Художній світ Христини Керити: Літературно-критичний нарис. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2014. 144 с.

Завдання для самостійної роботи

Прочитати й проаналізувати поетичні твори П. Мідянки, Х. Керити, Н. Панчук, О. Кішко-Луцишиної.

Підготувати коротку інформацію з викладом життєвого і творчого шляху кожного з митців.

Актуалізувати знання про специфіку уроків літератури рідного краю (автор – І. Пасько): <https://nus.org.ua/articles/literatura-ridnogo-kraju-v-shkoli-problemy-znachennya-i-pidhody-dokladna-analitsya/>. Поміркувати, які поетичні тексти доречно розглядати з учнями старших класів на уроках літератури рідного краю в закладах загальної середньої освіти.

Практичне заняття №7-8
Мала проза 80-90-х років ХХ ст.

План

1. Головні жанрово-стильові тенденції прози 90-х років. Житомирська та галицька прозові школи.
2. Проблема самотності людини в новелі Олега Лишеги «Квіти в темній кімнаті».
3. «Криниця для троянд» Євгена Пашковського: проблематика та поетика.
4. Поетика "малої" прози Володимира Даниленка («Зачаровані ходою», «Свято гарбузової княгині»).
5. Мала проза Василя Габора («Любаска», «Ніч, що ховає всі дороги»).
6. Проблематика оповідання М. Рябчука «Історія одного кохання».
7. Феномен "жіночої" прози в українській літературі 90-х років.
8. Проблематика та художня своєрідність оповідання Катерини Мотрич «За таїною неба».
9. Особливості новелістики Євгенії Кононенко (за новелами «Земляки на чужині», «Нові колготи» та ін.).
10. Онтологічна проблематика оповідання Лесі Демської «Потяг до світла».

Література

1. Герасименко Н. Жанрово-стильові модифікації сучасної української новели. *Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство*. Вип. ІХ. Рівне, 2001. С. 172-175.
2. Голобородько Я. *New Ukrainian Alternative* (Знакові тексти помежів'я ХХ – ХХІ століть). Харків: Основа, 2005. 116 с.
3. Гребенюк Т. Подія в художній системі сучасної української прози: морфологія, семіотика, рецепція. Монографія. Запоріжжя: Просвіта, 2010. 424 с.
4. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодернізм. 2-е вид. Київ: Критика, 2013.
5. Давиденко І. Міфологічні трансформації в оповіданнях Володимира Даниленка. *Слово і Час*. 2011. №9. С.100-106.
6. Даниленко В. Лісоруб у пустелі: Письменник і літературний процес. Київ: Академвидав, 2008. 352 с.
7. Зборовська Ніла. Феміністичні роздуми на карнавалі мертвих поцілунків. Львів: Літопис, 1999. 336 с.
8. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т. / за ред. В.І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2017. Т. 3.

9. Кодак М. Душа під вантажем доби Про сучасну прозу, здебільшого молоду. *Дніпро*. 1997. №3-4. С.125-135.
10. Мельник Н. Проникнення в іншу реальність (українська магічна новела наприкінці ХХ ст.). *Слово і Час*. 1998. № 11. С. 46-50.
11. Мовчан Р. У магічному колесі «житомирської школи» (ранній Володимир Даниленко). *У пошуках архітвору: з історії української літератури ХХ ст.* Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. С. 424-436.
12. Москалець К. Шукаючи іншої дійсності [про прозу Євгена Пашковського]. *Літературна Україна*. 15 жовтня. 1992. №41. С. 15.
13. Нікітіна Н. Bastiони сучасної технічної довершеності (на матеріалі жіночої прози кін. ХХ – початку ХХІ ст.). *Слово і Час*. 2011. №1. С.85-92.
14. Сиротенко В. П., Суровцева Р.Ф. Історія української літератури ХХ сторіччя та методика її викладання. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021.
15. Сірук В. Художні світи Олега Лишеги. *Слово і Час*. 2011. №4. С.72-81.
16. Терлецький В. Те, що не існує, але є насправді (Спроба препарування сучасної української прози). *Літературна Україна*. 10 жовтня. 2002. С.8.
17. Терлецький В. Фрау Українська Проза: суцільна фемінізація. *Українське Слово*. 20-26 липня. 2000. Ч 29. С 15.
18. Філоненко С. “Переживання кінця” в сучасній українській жіночій прозі (на матеріалі творів О. Забужко, С. Йовенко, С. Майданської). *Молода нація*. №12. 1999. С. 309-320.
19. Харчук Р. Сучасна українська проза: Постмодерний період: Навч. посіб. Київ: Академія, 2008.
20. Хороб М. Від традиції до постмодерну: еволюція героя сучасної української малої прози 60-х – 90-х рр. ХХ ст. *Вісник Прикарпатського університету. Філологія*. Вип. II. Івано-Франківськ, 1997. С 95-107.
21. Яремчук І. Одкровення Єви: кілька слів про сучасну жіночу белетристику (Літературно-критичний огляд). *Літературна Україна*. 8 травня. 2003. С.2.

Завдання для самостійної роботи:

Прочитати художні тексти – новели В. Даниленка, Є. Кононенко, Є. Пашковського, К. Мотрич, В. Габора, О. Лишеги та ін.
Підготувати есе (250-300 слів) про твір, що найбільш імпонує.
Поміркувати над питанням, які твори і чому варто розглядати на уроках

позакласного читання з української літератури в закладах загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти.
Розробити комплекс тестових завдань (20 тестів) для перевірки знань з теми «Мала проза 80-90х рр. ХХ ст..»

Практичне заняття №9.
Своєрідність романної прози 90-х років ХХ ст.

План

1. Загальні тенденції розвитку великої епічної прози кінця ХХ ст.
2. Роман Ю. Андруховича «Рекреації» як явище постмодернізму. Прийом карнавалізації у творі.
3. Новаторство прози О. Забужко («Польові дослідження з українського сексу»).
4. Проблематика та художня своєрідність роману Є. Кононенко «Імітація». Риси детективного жанру в творі.
5. Роман В. Шкляра «Ключ» як зразок високоінтелектуальної прози 90-х років ХХ ст. Прийоми характеротворення в романі.

Література

1. Андрусяк І. Імітація детектива. *Літпроцесія: Рецензії, есеї, статті* / Бібліотека альманаху «Кальміус». Донецьк: Видавничча агенція «OST», 2002. С. 63-64.
2. Антипович Т. Неунікненність імітації [рец. на роман Є. Кононенко «Імітація»]. *Книжник-Review*. Серпень. 2001. №16. С. 1,8.
3. Богачова О. Специфіка постмодерного тексту в постколоніальному контексті (на прикладі роману Ю.Андруховича «Рекреації»). *Молода нація*. №10. 1999. С. 195-215.
4. Бондар-Терещенко Ігор. Чао, Андрухович?! Сучасний роман в лабетах постмодерністського мейнстріму. *Кур'єр Кривбасу*. Травень. 1997. №77-78. С.167-169.
5. Голобородько Я. Сексментальна траєкторія Оксани Забужко. *Слово і Час*. 2009. №12.
6. Гребенюк Т. Подія в художній системі сучасної української прози: морфологія, семіотика, рецепція. Монографія. Запоріжжя: Просвіта, 2010. 424 с.
7. Донченко Л. Динаміка наративних стратегій Юрія Андруховича. *Художні моделі національної ідентичності*: Монографія. Київ: КНТ, 2014. С. 180-185.

8. Жулинський М. Подих третього тисячоліття. Літературно-критичні статті. Луцьк: Терен, 2000. 48 с.
9. Запороженко Ю. Концепт Подорожі в сучасному постмодерністському тексті (Ю.Андрухович, А.Стасюк). *Слово і час*. 2009. №7.
- 10.Зборовська Н. Вісімдесятництво як колоніальна симптоматика. *Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури*. Монографія. Київ: Академвидав, 2006. С. 395-469.
11. Кіяновська М. Мотиви кінця культури, смерті та Апокаліпсису в романі Ю. Андруховича «Рекреації». *Молода нація*. №12. 1999. С. 217-229.
12. Крупка М. Художні версії любовних драм у сучасному прозовому дискурсі (романи О.Забужко, І.Карпи, С.Пиркало). *Слово і час*. 2007. №7. С.73-79.
13. Про що мовчить сучасний український роман? Можливості найуніверсальнішого жанру в наші дні [Круглий стіл О. Логвиненко, М. Слабошпицький, М. Сулима, М. Наєнко, Р. Гром'як]. *Літературна Україна*. 20 березня. 1997. №11-12. С. 3.
14. Саєнко В. Як і куди рухається сучасний український постмодерн? Ключ до превентивної відповіді – роман Василя Шкляра. *Українська література ХХ ст.: Діапазони творчих голосів і мистецьких відкриттів*. Вибрані літературознавчі праці. Львів: ЛА «Піраміда», 2016. С. 576-580.
- 15.Севрук О. Урбаністичний простір у романах Юрія Андруховича. *Слово і Час*. 2010. №3.
16. Семків Р. Оксана Забужко – леді без Макбета. *Пригоди української літератури (від романтизму до постмодернізму)*. Київ: Темпора, 2023. С. 608-617.
17. Філоненко С. “Переживання кінця” в сучасній українській жіночій прозі (на матеріалі творів О. Забужко, С. Йовенко, С. Майданської). *Молода нація*. №12. 1999. С. 309-320.
- 18.Філоненко С. «Інша мова жінки»: художні особливості української жіночої прози 90-х рр. ХХ ст. *Слово і Час*. 2008. №2.
19. Харчук Р. Сучасна українська проза: Постмодерний період: Навч. посіб. Київ: Академія, 2008.
20. Яремчук І. Одкровення Єви: кілька слів про сучасну жіночу белетристику (Літературно-критичний огляд). *Літературна Україна*. 8 травня. 2003. С.2.

Завдання для самостійної роботи:

Ознайомитися з текстами романів Ю. Андруховича, В. Шкляра, О. Забужко, Є. Кононенко.

Законспектувати розділи посібника Роксани Харчук, що стосуються прози О. Забужко та Є. Кононенко (Харчук Р. Сучасна українська проза: Постмодерний період: Навч. посіб. Київ: Академія, 2008. С. 182-206).

Скласти цитатний план характеристики головного персонажа роману «Ключ» М. Шкляра.

Переглянути театральну постановку твору О. Забужко «Польові дослідження з українського сексу»:

<https://www.youtube.com/watch?v=Gg9o8WDh6zI>

Прослухати подкаст-рецензію на твір Ю. Андруховича «Рекреації»:

<https://www.youtube.com/watch?v=6JVSmNk9eZQ>

СПИСОК ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ

Д. Павличко (поезії зі збірки «Покаянні псалми»): «Ти зрадила», «Чорнобиль – місто, чи трава...», «Мойсей», «У Гефсиманському саду», «Товариш», «Вмирили козаки старі», «Вождів багато – рядових нема...», «Раби», «Молись, дитино, за Україну...».

І. Драч (поезії зі збірки “Вогонь з попелу”): «З веселою невідворотністю», «З шістдесятих – у дев’яності», «Коли пощезли віра і надія», «Час, Господи...», «Я не знаю шовкової муки», «Рідна земля...», «На що пішли мої літа...», «Вердикт».

В. Голобородько: «Побачення з Косинкою», «Балада про кривавих солов’їв», «За воротами світло зелене», «Квітка на воді», «Самовбивці», «Ми йдемо», «З дитинства: дощ» («Я уплетений...»), «Наша мова», «Теплі слова».

М. Воробйов: збірка «Срібна рука».

І. Малкович: «Напучування сільського вчителя», «Перебендя», «Пійманий Скворода», «Коза-дереза», «Я загубив свій ключ», «Пісенька про черешню», «З янголом на плечі», «З нічних молитов».

В. Герасим’юк: «Досвітні душі», «Ти в руки не береш...», «Жива ватра», «Художник», «Змалку вдихнув...», «Багато небесної сходить краси...», «Чоловічий танець», «Я в тебе запитав...», «Все ж озирнувся ліс...», «Перший сніг».

І. Римарук: «Нікогосінько не візьму», «Ми надійшли – чи скопом, чи вертепом», «Недовга була розлука», «Сорок – це сором, це погляд вужа», «Перед “Автопортретом зі свічкою” Тараса Шевченка», «Братове, хто стояв при слові у сторожі...», «Двадцятилітній», «Не розчахнувши навпіл долі...», «Вже сніги відлунали...».

І. Андрусак: «За овидом терпне самотній сумний рамадан», «Істинно кажу тобі – зима...», «Ці тексти як жінки...», «і люди і очі і води і зорі і там...», «Мій Господи, поговори за нас...».

Л. Костенко: «Берестечко».

С. Майданська: «Провідна неділя».

Ю. Андрухович: «В реторті вариться коктейль», «Я стужився...», «А це така любовна гра...», «Єхидна», «The bad company». «Казкар»; «Зліва, де серце», «Рекреації».

І. Лучук: «Я ліг під колесо історії», «Мініколискова», «Сонетій», «Весела наука», «Велика втрата», «Паліндромон ч.3», «А ля тріолет».

Вал. Шевчук: «Місяцева зозулька з Ластів’ячого гнізда».

Р. Іваничук: «Орда».

О. Забужко: «Польові дослідження з українського сексу».

Л. Демська: «Потяг до світла».

К. Мотрич: «За таїною неба».

Є. Кононенко: «Імітація», «Нові колготи», «Земляки на чужині».

В. Шкляр: «Ключ».

О. Лишега: «Квіти в темній кімнаті».

Є. Пашковський: «Криниця для троянд».

М. Рябчук: «Історія одного кохання».

В. Даниленко: «Зачаровані ходою», «Свято гарбузової княгині».

В. Габор: «Любаска», «Ніч, що ховає всі дороги».

В. Медвідь: «Спомини навиворіт».

П. Вольвач: «І все-таки прийшло до мене слово...», «Не пишеться. Душа пуста», «По зморшках передмість тендітний вечір гасне», «Травнева ретроспекція», «Дотліває виснажене літо», «Он розсунув обаполи місто», «Я ще нічого не сказав нікому», «Осінній вокзал».

С. Жадан: «Музика, очерет...», «Преваги окупаційного режиму», «Пацифік», «Варшава», «Добре, добре, знищуй листи...», «Тому що ніколи тебе не вирвеш...», «Богдан-Ігор», «Смерть моряка».

П. Мідянка: «Ти під Говерлою збираєш тирличі», «У липкому плинному повітрі», «Я екскурсант не перший в цім селі», «Кому храми потрібні та церкви», «Ти іноді гадаєш, що це підполонинське село», «Велика вулиця. Пейзаж 1978 р.», «Мадригал золотареві», «Вечірня Собранецька».

Х. Керита: «На руїнах храму», «Краю мій, зелений мій Почаїв», «Бродять в кадубах вина ігрісті», «Прощання», «Ходім туди, де сонце аметистом», «Вози чумацькі ходять лиш по небу», «Хитнулася мереживна завіска», «Я не знаю чи там...», «Коли тебе від мене вкрала ніч», «Стоять дуби такі сакраментальні», «У Міжгір'ї».

О. Кішко-Луцишина: «Лінгвістичний сонет», «Дзвони, дзвони застиглого літа...», «Така велика самота», «У рай немає вороття», «Річковий Бог», «У присмерку зими».

Н. Панчук: «Поезії священна марнота...», «Їх вирвали...», «Одплакавши черешнями і сливами...», «Весняний вир...», «У темних знаках...», «Прийшли осінні заблукані дощі...», «Непідкупне мовчання осені».

ПИТАННЯ НА ІСПИТ

1. Суспільно-політичні умови розвитку української літератури 80-90-х років ХХ ст.
2. Загальні тенденції українського літературного процесу кінця ХХ – поч. ХХІ ст.
3. Постмодернізм на українському ґрунті.
4. Постмодернізм у шкільній програмі з української літератури.
5. Київська школа поезії. Лірика М. Воробйова.
6. Особливості поетичного стилю В. Голобородька.
7. Вивчення лірики В. Голобородька на уроках літератури в ЗЗСО.
8. Генераційний принцип поділу письменників у сучасній українській літературі.
9. Житомирська прозова школа (Є. Пашковський, В. Медвідь, В. Даниленко та ін.).
10. Галицька прозова школа (Ю. Андрухович, Ю. Винничук, Ю. Іздрик та ін.).
11. Головні мотиви віршів Ю. Андруховича.
12. Загальна характеристика української прози 90-х років.
13. Загальні тенденції розвитку української поезії кінця 80-90-х років.
14. Засоби творення образів у романі Ю. Андруховича «Рекреації».
15. Історична основа та джерела роману Ліни Костенко «Берестечко».
16. Проблематика та поетика історичного роману Р. Іваничука «Орда».
17. Ліризм та психологізм твору С. Майданської «Провідна неділя».
18. Мотиви лірики П. Вольвача.
19. Літературні угруповання 80-х – поч. 90-х років ХХ ст.
20. «Бу-Ба-Бу» як літературний проєкт.
21. ЛуГоСад: концепція поетичного ар'єргарду. Творчість І. Лучука.
22. Жанрово-стильовий діапазон поезії та прози 90-х років.
23. Образ Андрія Крайнього в романі В. Шкляра «Ключ». Прийоми характеротворення.
24. Образ Мар'яни Хрипович у романі Є. Кононенко «Імітація».
25. Онтологічна проблематика оповідання Л. Демської «Потяг до світла».
26. Мотиви та поетика лірики В. Герасим'юка.
27. Поезія І. Малковича: мотиви, художня своєрідність.
28. Новаторство поезії С. Жадана.
29. Поетична творчість І. Римарука.
30. Вивчення лірики поетів-вісімдесятників у закладах загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти.
31. Поетичний світ П. Мідянки.

32. Поєднання реальності й химерності в оповіданнях В. Даниленка.
33. Потік авторської свідомості в оповіданні В. Медвідя «Спомини навиворіт».
34. Проблема людської самотності в оповіданні О. Лишеги «Квіти в темній кімнаті».
35. Поетичне угруповання «Нова дегенерація». Лірика І. Андрусяка.
36. Проблема справжнього і фальшивого (імітованого) в романі Є. Кононенка «Імітація».
37. Новаторство прози О. Забужко («Польові дослідження з українського сексу»).
38. Проблематика оповідання М. Рябчука «Історія одного кохання».
39. Проблематика та своєрідність композиції оповідання Є. Пашковського «Криниця для троянд».
40. Новаторський характер повісті Вал. Шевчука «Місяцева зозулька з Ластів'ячого гнізда».
41. Проблеми українського книговидання. Антології поезії і прози 90-х років.
42. Психологізм, асоціативність, своєрідність побудови сюжету роману Є. Кононенка «Імітація». Риси детективного жанру в творі.
43. Тема голодомору в оповіданні К. Мотрич «За таїною неба».
44. Роман В. Шкляра «Ключ» як зразок високоінтелектуальної прози кінця ХХ ст.
45. Роман Ю. Андруховича «Рекреації» як явище постмодернізму. Прийом карнавалізації у творі.
46. Світоглядні та естетичні засади постмодернізму.
47. Стильові особливості української новели 80-90-х років.
48. Феномен «жіночої» прози в українській літературі 90-х років ХХ ст.
49. Література Закарпаття пострадянського періоду. Творчість О. Кішко-Луцишиної.
50. Лірика Н. Панчук.
51. Урок літератури рідного краю за творчістю сучасних закарпатських поетів.
52. Українська літературна періодика 90-х років. Проблеми розвитку і функціонування.
53. Тема армії в оповіданнях Ю. Андруховича («Зліва, де серце»).
54. Український поетичний авангард.
55. Фольклоризм та міфологізм оповідань В. Габора.
56. Урок позакласного читання в 11 класі за творчістю прозаїків 80-90-х років ХХ ст.
57. Нетрадиційні методи навчання на уроках літератури в процесі вивчення творчості митців кінця ХХ ст.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т. / за ред. В.І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2017. Т. 3.
2. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст.: навч. посібн.: У 3 т. / За ред В. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т.2.
3. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : підручник : у 10 т. Т.8: Еміграційні колізії письменства. Київ: ВЦ «Академія», 2021.
4. Сиротенко В. П., Суровцева Р.Ф. Історія української літератури ХХ сторіччя та методика її викладання. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021.
5. Історія української літератури ХХ століття: У 2-х кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.2.
6. Панченко В. Літературний ландшафт України ХХ століття. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал, 2019.
7. Мовчан Р. У пошуках архітвору: з історії української літератури ХХ ст. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018.
8. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодернізм. 2-е вид. Київ: Критика, 2013.
9. Жулинський М. Українська література. Творці і твори. Київ: Либідь, 2011.
10. Наєнко М. Художня література України. Від міфів до реальності. Київ, 2012.

Допоміжна:

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота, 2019.
2. Авраменко О. Українська література : підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти : 2-ге видання, перероблене. Київ: Грамота, 2021.
3. Анісімова Н. «...Й театрик цих смішних трагедій...»: художня модель театралізованого світу в поезії Івана Малковича. *Слово і Час*. 2009. №7.
4. Анісімова Н. Художні моделі топосу міста в поезії вісімдесятників. *Слово і Час*. 2008. №2.
5. Балла Е. Психологічний автопортрет ліричної героїні в поезії Ірини Жиленко. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : зб. наук. праць / відп. ред. І.В. Сабадош*. Ужгород, 2017. Вип.22. С. 78–82.
6. Баран Є. Звичайний читач. Тернопіль: Джура, 2000. 140 с.

7. Борзенко О. Лобусова О. Українська література : підруч. для 8 кл. закл. загальн. серед. освіти. Харків: Ранок, 2021.
8. Боротьба нового і старого чи витіснення національного? (Постмодернізм – український варіант сьогодні й завтра) [учасники полілогу Д.Дончик, Д.Дроздовський, П.Іванишин]. *Слово і Час*. 2008. №6.
9. Герасименко Н. Жанрово-стильові модифікації сучасної української новели. *Актуальні проблеми сучасної філології*. Літературознавство. Вип. ІХ. Рівне, 2001.
10. Гребенюк Т. Подія в художній системі сучасної української прози: морфологія, семіотика, рецепція. Монографія. Запоріжжя: Просвіта, 2010. 424 с.
11. Даниленко В. Лісоруб у пустелі: Письменник і літературний процес. Київ: Академвидав, 2008. 352 с.
12. Донченко Л. Художні моделі національної ідентичності: Монографія. Київ: КНТ, 2014. 220 с.
13. Дончик В. З потоку літ і літпоток. Київ: Стилос, 2003. 556 с.
14. Естетичні профілі молоді поезії в інтер'єрі часу [“круглий стіл”: О.Логвиненко, М.Розумний, В.Кордун, Ю.Бедрик, Р.Харчук, М.Сулима]. *Літературна Україна*. 15 лютого. 2001. №6.
15. Занепад чи відродження? (З творчого обговорення): [Віталій Дончик, Ніла Зборовська, Юрій Ковалів, Роман Кухарук, Володимир Моренець]. *Слово і Час*. 1996. №11-12. С. 32-44.
16. Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури. Монографія. Київ: Академвидав, 2006. 504 с.
17. Зборовська Ніла. Завершення епохи, або українська літературна ситуація кінця 1980-90 рр. *Кур'єр Кривбасу*. Вересень-жовтень. 1996. №61-64. С.76-83.
18. Коваленко Л. Т. Українська література : підруч. для 8 кл. закладів загальної середньої освіти. 2-ге вид., перероблене. Київ: УОВЦ «Оріон», 2021. 272 с.
19. Коваленко Л. Т. Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / Л. Т. Коваленко, Н. І. Бернадська. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2019. 256 с.
20. Коломієць Л. Молода українська поезія 90-х: постмодерністський контекст. *Молода нація*. №6. 1997.
21. Лебединцева Н. Поезія 90-х: новий рівень самоусвідомлення. *Слово і час*. 2000. №10.
22. Лучук Т. Літературний ар'єргард. Поетична концепція ЛуГоСаду. *Сучасність*. 1993. № 12.

23. Моренець В. Прощання з ідеологічною "вічністю". Українська поезія 80-90-х років. *Березіль*. 1997. № 1 -2.
24. Нью-Йоркська група: Антологія поезії, прози та есеїстики / Упорядники М. Ревакович та В. Габор. Львів: ЛА «Піраміда», 2012. 400 с.
25. Панченко В. Кільця на дереві. Київ: ТОВ «Видавництво "Кліо"», 2015. 560 с.
26. Пастух Т. «В кожного даль, що його перевершує» (про декілька естетичних домінант у поезії Київської школи). *Слово і Час*. 2008. №10.
27. Саєнко В. Українська література ХХ ст.: Діапазони творчих голосів і мистецьких відкриттів. Вибрані літературознавчі праці. Львів: ЛА «Піраміда», 2016. 868 с.
28. Сардарян К. Творчість Ірини Жиленко у контексті розвитку української літератури другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Монографія. Київ: Видавничий дім Бураго, 2016. 392 с.
29. Семків Р. Пригоди української літератури (від романтизму до постмодернізму). Київ: Темпора, 2023.
30. Слоньовська О. Українська література : підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. 2-е вид., переробл. Київ : Літера ЛТД, 2021. 256 с.
31. Слоньовська О. В. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О. В. Слоньовська, Н. В. Мафтин, Н. М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019. 256 с.
32. Сучасна українська література кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст.: для ст. шк. віку / Упоряд. І. Андрусяка. Київ:Школа, 2006. 464 с. (Серія: Шкільна хрестоматія).
33. Терлецький В. Те, що не існує, але є насправді (Спроба препарування сучасної української прози). *Літературна Україна*. 10 жовтня. 2002.
34. Ткачук М. Літературний процес 90-х років ХХ століття. *Українська мова та література*. 2000. Ч. 22(178). С. 1-6.
35. Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: У 4-х кн. Київ, 2002. Кн.3,4.
36. Українські літературні школи та групи 60-90-х рр. ХХ ст.: Антологія вибраної поезії та есеїстики. Львів: ЛА «Піраміда», 2009. 620 с.
37. Фасоля А. М. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / А. М. Фасоля,

- Т. О. Яценко, В. В. Уліщенко, В. М. Тименко, Г. Л. Бійчук. Київ: УОВЦ «Оріон», 2019. 240 с.
38. Харчук Р. Сучасна українська проза: Постмодерний період: Навч. посіб. Київ: Академія, 2008.
39. Хороб М. Від традиції до постмодерну: еволюція героя сучасної української малої прози 60-х – 90-х рр. ХХ ст. *Вісник Прикарпатського університету. Філологія*. Вип. II. Івано-Франківськ, 1997.
40. Шевчук Н: Бу-Ба-Бу: контексти артистизму. *Слово і Час*. 2001. № 4.
41. „Як воно було...” (Інтернет-розмова про „Бу-Ба-Бу”. „Бу-Ба-Бу” (Юрій Андрухович, Олександр Ірванець, Віктор Неборак): *Вибрані твори: Поезія, проза, есеїстика*. Львів: ЛА „Піраміда”, 2007. С. 15-22.
42. Якубовська М. У дзеркалі слова. Есеї про сучасну українську літературу. Львів: Каменяр, 2005. 751 с.
43. Яровий О. Покоління найщасливіших (Молода українська література 90-х років). *Дніпро*. 1997. №1-2. С.168-174.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ»: <https://dspace.uzhnu.edu.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, Київ: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/isp/texts.html
3. <http://litopys.org.ua/>
4. www.litakcent.com.ua
5. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
6. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-chervonimdoc-2.pdf>
7. <https://nus.org.ua/>
8. <https://pidruchnyk.com.ua>
9. <https://naurok.com.ua/>
10. <https://vseosvita.ua/>
11. <https://osvita.ua/>
12. <https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-ukrajinskoji-movy-ta-literatury/>
13. www.ukrlib.com.ua
14. www.poetryclub.com.ua
15. <https://chtyvo.org.ua/>
16. <https://chytomo.com/>
17. <https://diasporiana.org.ua>